

Janfie van Strien (AKB) via sax naar klarinet

“Nou, dan ís het maar
geen klezmer!”

door Maarten Mestrom

Janfie van Strien is klarinettist in de Amsterdam Klezmer Band, hij speelde met de band in de ruim twintig jaar van haar bestaan op grote podia in vele landen: in het Concertgebouw, op Lowlands, het Szigetfestival in Boedapest, maar ook in theaters en op huwelijksfeesten in de Jordaan. Overal gaan de beentjes van de vloer want de AKB met de charismatische Oekraïense zanger Alec Kopyt is ook een echte dânsband.

Hoe is het om in de AKB te spelen? Inmiddels een vast onderdeel van mijn leven. We geven elk jaar rond de honderd concerten. Maar het is niet het enige dat ik doe. Ik schrijf ook muziek voor theatervoorstellingen en heb in de loop der jaren veel studiewerk gedaan. Van sectiewerk voor Normaal tot de Jeugd van Tegenwoordig en veel andere bands.

En voor je bij de AKB kwam? Veel ska en popmuziek. Ik heb altijd kunnen leven van de muziek. Ik heb lang gespeeld bij de skaband Jammah Tammah en in de jaren tachtig in mijn prille jeugd zelfs nog gedrumd in punkbandjes. Overigens gelukkig wel met oordoppen in. Daar ben ik nu achteraf heel blij mee. Mijn maten lachten me uit, maar ik dacht toen al: ik spreek je over een aantal jaren wel weer.

En de klarinet? Vertel het niet verder, maar ik ben van huis uit jazzsaxofonist. Na een mislukte poging om filosofie te studeren, ben ik toen ik 22 was saxofoon lichte muziek gaan doen in Groningen en ben in 1997 afgestudeerd, met aanvullend hoofdvak klassiek saxofoon bij Jan Schoenmaker. Meteen na mijn studie kon ik al een vaste baan krijgen op de muziekschool Groningen. Mij niet gezien! Ik wilde wijde wereld in, avontuur beleven!

In Amsterdam leerde Janfie saxofonist Job Gajes, accordeonist Theo van Tol en de overige leden van de klezmerband kennen. Van het een kwam het ander ... Ik kom uit een muzikaal nest. Mijn moeder speelde blokfluit. Mijn vader zingt Schubert van achter de piano. Als klein jongetje had ik een blauwe maandag klarinet gespeeld, maar was toen heel snel op sax overgestapt. Leek me stoerder! Pas in de klezmerband heb ik de klarinet weer opgepakt. Inmiddels is het mijn hoofdinstrument. Toen ik weer klarinet begon te spelen, ontdekte ik toch dat ik het heel erg leuk en interessant vond. Het is een instrument dat maar heel langzaam zijn geheimen prijsgeeft. Je moet er echt hard voor werken. Het voelde in mijn muzikale ontwikkeling als

foto: Maarten Mestrom

het vervolg op de saxofoon. Een soort verdieping. Het geluid, de techniek, alles eigenlijk. En het is uiteindelijk één van de mooiste blaasinstrumenten die er bestaan.

Wat bedoel je als je zegt ‘dat de klarinet langzaam zijn geheimen prijsgeeft’? Dat heeft te maken met techniek, met geluid. Om te beginnen wordt de applicatuur van een klarinet vaak onderschat. Dan wordt er gezegd: als je sax speelt dan speel je toch ook zo klarinet en andersom. Nou, ik denk dat als je klarinet speelt, je inderdaad wel een moppie op een sax wegblaast, maar als je saxofoon speelt en je pakt een klarinet, dan klinkt dat nergens naar. Alles is kleiner en fijner, het luistert veel nauwer op de klarinet. Op een sax kun je als een vogelverschrikker over de kleppen maaien en dan gaan die kleppen wel dicht. Bij een klarinet hoef je dat niet te proberen. Je hebt meteen een squeek te pakken. Het kost veel tijd om handig te worden op een klarinet. Ik leer nog steeds bij. Er komen steeds weer dingen aan de oppervlakte waardoor je denk: nu ben ik met mijn spel toch weer een stap verder. Maar toen ik bij de klezmerband kwam en het besluit was genomen dat ik de klarinet zou oppakken, had ik het gevoel dat ik helemaal opnieuw moest beginnen. Dat ik terug naar af moest en dat het een ‘shitload’ aan werk zou worden. Nou, dat was het ook en al dat werk ben ik gewoon maar gaan doen. Keihard studeren en volhouden. De eerste tijd was ik nooit tevreden met wat er uit dat ding kwam, maar daar ging ik alleen maar harder door studeren. Ik wilde gewoon op die klarinet net zo handig worden als op de sax. En op een gegeven moment bereikte ik dat punt en toen kon ik verder.

Wat studeerde je om op dat niveau te komen met de klarinet? Vooral gewoon de klassieke etudes: Vade-Mecum du Clarinettiste, maar ook de klassieke saxofoonetudes, zoals van Marcel Mule en dan op klarinet. Gewoon doorwerken die hele hap. Jazz patterns voor sax, hup op klarinet. Jerry Coker, Lennie Niehaus ... het was een mix van klassieke etudes en jazz.

Wat voor klank streef je na op klarinet? Ik heb natuurlijk geen klassiek geluid. Ik ben ook niet gevormd door een klassiek klarinettist met een bepaalde ideaalklank. Ik speel veel muziek die is gerelateerd aan muziek van de Balkan en Turkije. Ik probeer zelf niet te klinken als een Turk of een Bulgaar, maar die invloeden werken natuurlijk wel door.

Ik hou van een mooi groot, helder geluid met veel kern. Ik moet in de AKB natuurlijk ook altijd over koperblazers heenblazen. Dan moet wel je een stevige toon hebben. Dus ik speel Balkanachtig, maar dan wel met rietje Vandoren 3,5. Ik heb een standaardsetup met een B45 mondstuk en een BC20 Buffet Crampon klarinet. In principe kun je daar alle kanten mee op. Ik kan die klarinet jazzy laten klinken of meer klassiek ... Ik denk dat een van mij sterke punten is, dat ik me makkelijk kan inleven in een bepaalde stijl of een bepaald geluid.

De saxofoon is een allemans vriend. De klarinet heeft een bepalend en heel uitgesproken geluid. Die klank past niet overal. Als sessiemuzikant ga ik daar heel flexibel mee om. Je kunt niet altijd en overal met je klarinetje aan komen zetten en denken van: dit willen ze toch ..., je moet natuurlijk wel reëel blijven. Als de klarinet niet past in de stijl, dan pak ik dwarsfluit of sax. Ik heb de hele familie saxen thuis staan en bijna de hele klarinetfamilie, ik kan alle kanten uit.

Als het om studio- en sessiewerk gaat, moet je echt heel flexibel kunnen zijn en verschillende stijlen beheersen en daar ook geen punt van maken. Ik herinner me een reclameklus waarbij die vrouw die de boel leidde, wilde dat ik klarinet speelde zoals Woody Allen. Eigenlijk vind ik het afschuwelijk zoals hij speelt: een beetje wrakkig, met een heel licht rietje en een vies vibrato ... Maar op zo'n moment: geen probleem. Dan fake ik dat wel even ...

Wie zijn voor jou inspirerende klarinettisten? Balkanklarinettisten. En dan met name Ivo Papasov. Iemand als Giora Feidman is natuurlijk ook een fantastische muzikant, maar mij te zoet. Niet mijn smaak. Als ik al naar echte klezmer luister dan liever naar oude opnames van Naftule Brandwejn of David Tarras. Old school. En de jazzknackers natuurlijk. Een tijdje regelmatig naar Benny Goodman geluisterd. Maar liever nog naar Eric Dolphy: ongelofelijk wat die uit zijn instrument haalt.

Terug naar de AKB. Jullie hebben de afgelopen twee decennia veel succes gehad. Ja, dat klopt. We hebben jarenlang tussen de 100 en 120 concerten per jaar gedaan. De laatste jaren werken we anders, meer op projectbasis en meer in het theater. Na Benja is Septacost, waar we nu mee rondtoeren, onze tweede theatervoorstelling.

We zijn als AKB een hecht collectief. Iedereen componeert en levert zijn inbreng. De werkwijze is: je levert bladmuziek aan, we repeteren van bladmuziek en bij de concerten moet de bladmuziek weg en gaat alles uit het hoofd. Nieuwe nummers nemen we op in het repertoire en als die minder goed aanslaan tijdens concerten, dan gaan ze aan het einde van het seizoen weer van de lijst af. Iedereen levert dus input. En dat is ook nodig, want je moet wel ieder jaar een nieuw konijn uit de hoge hoed toveren. Alleen zo hou je de programmeurs scherp. Als je het er een jaartje bij laat hangen en je surft door op succes uit het verleden, dan zeggen ze: 'Dat kennen we al. Kom een andere keer maar eens weer terug'. Dan ben je ze kwijt. De vaart moet erin blijven. Je bent er nooit, je moet elk jaar weer knokken. En dat kán gelukkig met dit gezelschap. Het zijn daadkrachtige jongens. Er zijn veel kapers op de kust. Dat geldt ook voor het studio-werk. Er komt weer een nieuwe generatie heel goed ontwikkelde musici aan. Soms ben ik blij dat ik klarinet speel. Er zijn meer goede saxofonisten dan goede klarinettisten ...

Hoe reageren mensen met een Joodse achtergrond op jullie muziek? Goed, maar je hebt natuurlijk altijd een paar zuurpruimen. Ik heb wel na concerten meegemaakt dat er zo'n oud Joods vrouwtje op me afkwam me doordringend aankeek me bij mijn neus pakte en zei: maar jij bent niet Joods ... Sommige mensen denken: dat zijn een stelletje gojim die klezmer spelen. Maar dat is niet waar. Ten eerste bestaat driekwart van de band, ikzelf overigens niet, uit mensen met Joods bloed. En ten tweede vind ik: muziek is muziek. Als jij klezmer leuk vindt, dan moet je dat gewoon gaan spelen. Voor ons is het nooit een issue geweest. En van mensen die er wel een issue van maakten, hebben we ons altijd verre gehouden.

Met jullie Nederlandstalige teksten en eigen nummers zijn jullie bepaald geen stijlvaste klezmerim ... Het heel strak aan het bekende klezmerrepertoire vasthouden is bij ons eerlijk gezegd héél snel overboord gegaan. We speelden in het begin natuurlijk ook de standaard klezmerdeuntjes en dat klonk best goed. Maar het is op een bepaalde manier ook beperkt. Kijk en luister om je heen en je hoort Balkanklarinettisten die het dak eraf spelen, Turkse klarinettisten die geweldige dingen doen. Mustafa Kandıralı en Hüsnü Slendereci zijn fantastische klarinettisten. Ik heb een grote verzameling van Turkse opnames en ik luister er graag naar. Dat is óók interessant. Daar wil ik me óók door laten beïnvloeden.

En als je kijkt naar wat wij dan nu 'authentieke klezmer' noemen, zoals bijvoorbeeld van Naftule Brandwejn en David Tarras, met hun – zeg maar – 'The American Songbook of Klezmer' en je kijkt goed naar de titels van de stukken, dan zie je dat ze voor

het grootste deel ook gewoon hun eigen stukken speelden. Naftule poepte het ene deuntje na het andere uit. En hup, daar ging hij mee de boer op. En dát doen wij in de klezmerband ook. Geef mij een klezmerladder en ik maak er een nieuw stuk mee. Heel soms roept een muzikant uit een of ander klezmerbandje weleens tegen ons: 'Wat jullie doen is geen klezmer'. Nou, dan ís het maar geen klezmer!

Septacoast

Amsterdam Klezmer Band met Janfie van Strien op klarinet toert door Nederland met de theatershow Septacoast. Een voorstelling die balanceert tussen melancholie en euforie. Kunstenaar Martin Draax kreeg carte blanche voor vormgeving en regie. Het decor zit vol verrassingen, met videoprojecties die onderdeel worden van het verhaal. Septacoast ging in première op Oerol. Kijk op <http://amsterdamklezmerband.com> voor een overzicht.

Discografie

De Amsterdam Klezmer Band heeft inmiddels een reeks cd's op haar naam staan: De Amsterdam Klezmer Band (1999), Malaloka (2000), Limonchiki (2001), Amsterdam Klezmer Band met Bob Fosko (2003), Katakofiti (2003), Man Bites Dog eats AKB (2004), Son (2005), Remixed (2006), Zaraza (2008), Katla (2011), Mokum (2012), Benja – Gangsters & Entertainers (2015), Blitzmash (2014), Oyoyoy (2016), Onlangs verscheen: Szikra, een cd van de AKB met de Hongaarse band Söndörgö.

MUSIC COMPANY

Wij bieden een uitgebreid assortiment muziekinstrumenten aan: Hout- en koperblazers, digitale piano's, drums en toebehoren. Onderhoud en herstelling aan scherpe prijzen.

Rink 30 - 1600 Sint-Pieters-Leeuw
+32 (0)2 377 72 29

www.music-company.be

